

## VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Pályázat kódja: EFOP-5.2.4-17

Konstrukció: Társadalmi innovációk – Adaptációk, új módszerek kiterjesztése

### Konzorciumban pályázó szervezetek:

Konzorciumvezető: Balatonszemesi Latinovits Zoltán Művelődési Ház és Könyvtár

konzorciumi partner 1: Balatonboglári Varga Béla Kulturális Központ

konzorciumi partner 2: VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház, Nagykanizsa

### Pályázati projekt címe

**Színház az egész: TIE-rendszerű új színházi nevelési módszer adaptálása, kiterjesztése a Balaton környékén**

### Az adaptációs kísérlet leírása:

A színházi nevelés a drámapedagógiai tevékenység azon ága, melyben más dramatikus tevékenységformáktól eltérően nagyobb teret kap a színházi formanyelv alkalmazása. Magyar nyelven is alkalmazott angol rövidítése az angol Theatre in Education elnevezés után: TIE. A színházi nevelési programok esetében a színház minden esetben eszköz, azaz mindig alárendelt annak a témának, amelynek megértésében változást kívánnak elérni a társulatok. A színház eszköz-funkciója ugyanakkor nem jelenti a művészi minőség iránti igény feladását.

A "színház házhoz megy" program keretében jelen projektünk **innovációja, hogy a módszert kibővíve, új problémafeltáró regény segítségével, közösségi színházi előadás és értési/értelmezési foglalkozások révén, több szereplőn keresztül próbáljuk meg adaptálni és kiterjeszteni a három települési művelődési központ révén a környékbeli fiatalokra, a helyi problémák diagnózisát külön, majd közösen felállítva, az alábbiak szerint:**

A program alapját egy **új, közösségi színházi előadás** képezi – a Henning Mankell által írt ifjúságiregény-sorozat motívumait felhasználó adaptáció. A *Csillagkutya* c. regény az anyátlanul nevelődő kiskamasz, Joel életéről és a mindennapok nehézségeivel dacoló édesapáról szól, akiket az emlékek és a jövőről dédelgetett álmok tartanak életben. Egy különleges játék az igazság kereséséről, a felelősségvállalásról, a jó cselekedetek nehézségeiről, a barátságról, a fantázia hatalmáról és gyermekkor puha fészkeből való kihullásról, a felnőtté válásról.

A regény vonalvezetését, élethelyzeteit alapul véve **mindhárom konzorciumi résztvevő** saját célcsoportjával létrehozza a **saját osztálytermi színházi előadását**, amelyhez ezúttal komoly terepmunka kapcsolódik. **A cél az, hogy a különböző társadalmi helyzetű, szemléletű fiatalok saját környezetükben megismerjék a társadalmukat, a lokális problémákat, élethelyzeteket, és a kis problémák és megoldási lehetőségük feltárásával, megismerésével közelebb kerüljenek saját életük későbbi nehézségeinek megoldásához**, mindezt A Csillagkutya regénye és a színházi eszközök (dramaturgiai elemek, egymáshoz viszonyulás, kulturális kommunikáció stb.) révén.

Mindhárom helyszínen: **Balatonszemesen, Balatonbogláron és Nagykanizsán is létrejön egy-egy osztálytermi előadás**, amelyek mindegyike más és más részterületű problémákra összpontosít, a helyi problémákra és az adott célcsoporttal folytatott munkára összpontosítva. De mindegyik kemény, őszinte, ugyanakkor lélekemelő előadásnak ígérkezik. **A projekt felénél a három csoport előadása összekapcsolódik, mindhárom csoport bemutatja saját előadását a másik környezetében, és a találkozások (vendégpremierek) után az adott előadásban tapasztalt és feldolgozott társadalmi problémákat tárgyalják meg a darab adaptációja révén. Így mindhárom bevont célcsoport megismeri a másik célcsoport által felismert és feldolgozott problémakört.**

A darab közösségi feldolgozása alatt folyamatosan működtetünk egy úgynevezett **"Helyi Értékpontot"**, amely a lokális problémák feltárását, egyéni, individuális megtárgyalását teszi lehetővé a célcsoportnak. Egy úgynevezett **"Helyi Ifjúsági Civil Kamera"** modul révén a darab kapcsán

megbeszélte problémaköröket filmes adaptációk révén vizsgálunk globálisan, a három érintett település fiataljainak együttes szemszögéből. Emellett **érzékenyítő tréningek** segítik a módszer hatékonyabbá válását. Ennek megfelelően minden konzorciumi tagnál 2-2 szakmai megvalósító, az iskoláknál 2-2 megvalósító, valamint a színházi nevelési módszertan, az ifjúsági civil kamera és a helyi értékpont szakmai modul működtetését is 2-2 szakmai megvalósító segíti.

**A közvetlenül érintett célcsoport a három települési iskola egésze, mert a bevont diákokat a projektidőszakban az iskolában cserélgetjük, különböző osztályokból rakjuk össze a 28-32-40 (összesen elvárt 100) diákot, tehát nem egy csoportban valósul meg, illetve a bemutatók mindhárom iskola előtt megvalósulnak.**

**A konzorciumi partnerek által bevont iskolák:**

Balatonszemesi Reich Károly Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola  
Boglári Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Balatonboglár  
Miklósfai Általános Iskola, Nagykanizsa

Ezen iskolák tanulóinak és pedagógusainak részvételével a konzorciumi partnerek a települések és környezetük problémáinak lokalizálását, felmérését és feldolgozását a helyi lakosságot és humán környezetet vizsgálva, az irodalmi művet a folyamatos újabb információkhoz igazítva, adaptálva dolgozzák fel.

A projekt tanítási óráinak egyik harmadában maga a **tantermi színházi előadás** foglal helyet, ezt követik a **színháziszöveg-értési** (a színházi előadás eszköztárát és jelentésvilágát feltáró) **foglalkozások**, majd az **osztály saját játéka**, amellyel továbbgondolják az előadás által felvetett problémákat. (Az adott darabhoz kapcsolódó színháziszöveg-értési beszélgetés, ill. drámamunka megjelölt fókuszától függően ezek a formák egymásba olvadhatnak.)

A színházi nevelési előadás a résztvevő nézőkkel együtt gondolja át, mire való az iskola, mit tartunk a tudásról és annak hasznosságáról, s azt is, hogyan értse meg a kamasz a felnőtteket, hogy azok is megérthessék őt. Szól a bizalom és a ragaszkodás erejéről, valamint arról, mit kezd a darabbeli Gergő a nagyapja szavaival: „Boldogtalannak lenni könnyebb, mint boldogulni.”

Az előadásra épülve **több informális óra, filmes adaptációk vetítései és megbeszélései, műhelymunkák, színházi nevelési tréning, állóképességet és verbális kommunikációt erősítő program és pedagógiai módszertani összegző konferencia** is a projektelemek között szerepel. Az egyes programok együttesen segítik, ösztönzik a készségfejlesztés többirányú folyamatát, amit dokumentálunk és kiértékelünk a szakemberek segítségével, mind színházi nevelési, mind szociológiai jellegű kutatás és fejlődéstörténeti elemzés által.

Fontos, és a **projekt újdonsága** többek között épp ebben rejlik, hogy a **szükség minden esetben csupán kiindulópontul szolgál az előadások létrejöttéhez**: a cselekmény új keretbe ágyazódik, amelyet mindig az adott közönség életkora, gondolkodási szintje és azok a „filozófiai” kérdések határoznak meg, amelyek az adott korosztályt foglalkoztatják, a helyi speciális problémákra összpontosítva. Éppen ezért **a darab dramaturgiáját és szövegekönyvét nagymértékben befolyásolják az előkészítő próbafolyamat drámamunkájában létrejött, improvizációkból rögzített szituációk, amik a szerepjátékok révén izgalmassá és ezáltal hatékonyvá teszik a résztvevő fiatalok köznevelési fejlesztését**, lehetővé téve a három különböző terület problémáinak feltárását, azonosítását és a megoldási lehetőségek kiterjesztését a fiatalok életében.

**Három szakmai szervezet, amely részt vesz a megvalósításban, biztosítva a foglalkozások szakmai háttérét:**

„Helyiérték” Gondolkodók és Alkotók Regionális Egyesülete  
Északi Támpont Közhasznú Egyesület  
Latinovits Emlékmű Alapítvány

**Projektünk célja az innovatív színházpedagógiai nevelés révén a résztvevő tanulók korai iskola elhagyásának csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, a tanulók integrációja, és a köznevelési intézmények közötti átmenet segítése.**

Fontosnak tartjuk a gyermek és ifjúsági közönség, a diákok színházzal nevelését, éppen ezért nemcsak a nagyszínházi előadások ifjúsági bérletben történő megtekintését gondoljuk kiemelt feladatnak, hanem olyan „**suliszínházi program**” megvalósítását, amely a Balaton melletti konzorciumi partnerekkel és a környéken lévő iskolákkal – s a programokról hírt kapó távolabbi városok, falvak érdeklődő iskoláival – együttműködve elérhetővé teszi az iskolás gyerekek számára az életkoruknak megfelelő problémákkal való alkotó, „színházi” szembesülést ún. színházi nevelési előadás keretei között.

**Az adaptáció a következő területek megoldására koncentrál:**

o családokat érintő szolgáltatások, különös tekintettel a gyermekekre

o köznevelési innovatív módszerek, ezen belül:

- korai iskola elhagyás csökkentése,
- hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása,
- tanulók integrációja, és a

o társadalmi felzárkózás és befogadás, ezen belül:

- marginalizálódott társadalmi csoportok társadalmi-gazdasági integrációja,

### Célcsoport

A program színházi nevelési előadásai azokat a diákokat szólítják meg, akik számára a legkevesebb színházi előadás születik: a 10-15 éves korosztályt, akik a kamaszkorba érkezvén először kérdezik meg önmaguktól, kik is vagyunk, s hol a helyünk a világban.

Helyszínenként 30-40 fő bevonásával kalkulálunk, így összesen 100 fő részvételére számítunk, akik személyesen vesznek részt a projektben.

Balatonszemesei Reich Károly Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola: 28 fős csoport (+ 28 fős kontrollcsoport)

Boglári Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola: 32 fős csoport (+ 32 fős kontrollcsoport)

Miklósfi Általános Iskola: 40 fős csoport (+ 40 fős kontrollcsoport)

**Kontrollcsoport:** ugyanilyen korú és létszámú csoport, de nem azonos környékbéli iskolákból, akik nem vesznek részt a projekt kínálta szolgáltatásokban.

### A projekt rövid összefoglalása

#### A megvalósulási szakasz fázisai

A fenti célok megvalósulásához az alábbi feltételeket teremtjük meg:

- a korosztálynak szóló irodalmi művek (regények, novellák) adaptációs munkájának elvégzése;
- a dráma munka tervezésére és irányítására képes drámatanár(ok) foglalkoztatása, ill. a produkcióban résztvevő társulati tagoknak a drámapedagógiai továbbképzése;
- a különleges színházi körülményekhez illeszkedő játékos rend (bérletrendszer) kialakítása az iskolákkal együttműködve;
- az előadások és foglalkozások „hasznosulásának” nyomon követése különféle hatásvizsgálati módszerek kialakításával.

A 3 megvalósítási helyszín mindegyike a Balaton környezetében fekszik. A Balatonszemesei Latinovits Zoltán Művelődési Ház és Könyvtár, a Balatonboglári Varga Béla Kulturális Központ és a nagykanizsai VOKE Kodály Zoltán Művelődési Ház is komoly kulturális, köznevelési múlttal, a térségben hiánypótló szakmaközi funkcióval bír, és a tanórán kívüli informális oktatás, nevelés, illetve az egész életen át tartó tanulás helyi bázisaként működik. A konzorciumvezető Latinovits Művelődési Ház vezetése szimbolikusan is jelentős: a színészkirály otthonában, Latinovits stílus-teremtő, a maga korában innovatív színházi módszertanának szülőföldjén most a TIE (Theatre in Education) Soproni Petőfi

Színház közreműködésével Balatonszemesen továbbfejlesztett programját szeretnénk adaptálni a projekt célcsoportjára, és kiterjeszteni a három település iskolásaira.

### **A pályázati projekt alapja:**

Az adaptáció alapját Henning Mankell svéd szerző – magyarul 2001 és 2005 között megjelent – ifjúságiregény-sorozata (*Csillagkutya; Alkonyatkor nőnek az árnyak; A fiú, aki hóban aludt; Utazás a világ végére*) képezi, dramaturgiailag a projektre adaptálva.

A *Csillagkutya* kemény, őszinte, ugyanakkor lélekemelő mű az anyátlanul nevelődő kiskamasz, Joel életéről, a mindennapok nehézségeivel dacoló édesapáról, akiket az emlékek és a jövőről dédelgetett álmok tartanak életben. Egy különleges játék az igazság kereséséről, a felelősségvállalásról, a jó cselekedetek nehézségeiről, a barátságról, a fantázia hatalmáról és gyermekkor puha fészkeiből való kihullásról, a felnőtté válásról.

Amit tehát meg kell valósítanunk mindhárom iskolában, első évben:

- ifjúsági civil kamera: videófilm készítés és videófilm elemzés korosztályos társadalmi problémák kapcsán havonta egy alkalommal
- színházi nevelés: a színházi viselkedéskultúra, a dramaturgia, a szerepjáték alapjainak elsajátítása és a társadalmi problémák folyamatos feltárása a *Csillagkutya* című mű feldolgozása közben, kéthetente
- helyi értékpont: a helyi problémák felmérése, személyes problémák megbeszélése, feldolgozása havonta egy alkalommal, a foglalkozások kapcsán alakuló attitűdök figyelembe vételével

A *Csillagkutya* beavatósínházi bemutatója, tehát az előadás és a kapcsolódó beszélgetés, közönséggel közös szerepjáték, jelenetek reprodukciója félidőben, vagyis 2019. június elején lesz, Balatonbogláron, egy színházi nevelési nap keretében, a három iskola csoportjával.

A második évben a színházi nevelés már csak havonta egyszer jelentkezik, emellett a bemutatott darabokból jövő beszélgetések, valamint a civil kamera részéről egy-egy filmes feldolgozás adja a produktumot: mindhárom csoport feldolgozza rövidfilmben az általa fontosnak vélt problémát a *Csillagkutya* alapján.

A színházi nevelés, drámajáték-sorozat és a személyes problémák megbeszélése mindhárom iskolában a pedagógusok segítségével történik: az iskolákban mindenütt egy-egy kijelölt pedagógus segít szöveget tanulni, mozgást, helyzetet memorizálni a bevont gyerekekkel, hogy a próbák hatékonyabbak legyenek (ez a pedagógus bent is ül a próbákon), a másik bevont pedagógus pedig a személyes beszélgetések tapasztalatait rögzíti minden gyermek esetében egy-egy előrehaladási naplóban (ez a pedagógus bent ül a helyi értékpont beszélgetésén).

Pedagógiai és szociológiai szakemberek készítenek a projekt elején, közepén és végén bemeneti, átmeneti és kimeneti mérést, amelynek célja, hogy egy azonos korú, ugyancsak az érintett iskolákban tanuló gyerekek kontrollcsoportja mellett a kompetenciafejlődést, a készségek alakulását nyomon lehessen követni.